

Příručka ŠAVŠ

Podpora pro studenty se specifickými potřebami

Projekt SVP

MŮJ STUDENT SE SPECIFICKÝMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

“Pomoz mi, abych to dokázal sám!”

Maria Montessorri

Autorky:
PhDr. Ivana Forejtář
Mgr. Pavlína Příbramská

Obsah

Úvod.....	3
Kdo jsme a kdy a kde nás najdete	5
Jak to funguje.....	5
Co nabízíme.....	6
1. Studentům	7
2. Pedagogickým pracovníkům	6
Skupiny studentů se specifickými potřebami	8
1. Studenti se zrakovým postižením (A).....	8
2. Studenti se sluchovým postižením (B)	8
3. Studenti s pohybovým postižením (C).....	8
4. Studenti se specifickými poruchami učení (D).....	9
5. Studenti s poruchou autistického spektra vč. AS (E).....	10
6. Studenti s jinými obtížemi (F).....	10
Seznam zkratk.....	11
Seznam použité literatury	11

Úvod

I na ŠAVŠ studují studenti se specifickými vzdělávacími potřebami (SVP).

Mohou to být studenti se specifickými poruchami učení a chování (SPUCH), se smyslovým (zrakovým a sluchovým) a tělesným postižením, psychickou poruchou či onemocněním a studenti s poruchami autistického spektra (PAS) včetně Aspergerova syndromu (AS), případně i studenti s chronickým somatickým onemocněním.

Je třeba vytvořit i těmto studentům adekvátní podmínky a chápavější prostředí, které pomůže snadnější integraci do běžné výuky. Dá se tedy předpokládat, že se v rámci své činnosti s některými z těchto studentů setkáte. Proto jsme tu my.

Naším cílem je nejen co možná nejvíce zpřístupnit studium na ŠAVŠ studentům se specifickými vzdělávacími potřebami, ale i podporovat a vést pedagogické pracovníky.

Touto příručkou bychom Vám chtěli podat základní informace a pomoci vytvořit podmínky pro lepší pochopení bariér za účelem předcházení nedorozumění. Na straně jedné je třeba studentům se specifickou potřebou umožnit přístup srovnatelný s ostatními studenty a na straně druhé je třeba metodicky pracovat s pedagogickými pracovníky, pomáhat s modifikací výuky, informovat je a nabízet individuální poradenství.

Kdo jsme a kdy a kde nás najdete?

Pracujeme na ŠAVŠ jako tým pro PODPORU studentů se specifickými vzdělávacími potřebami a akademických i neakademických pracovníků ŠAVŠ.

Koordinátorka oblasti specifických vzdělávacích potřeb:

- Mgr. Pavlína Příbramská (pavlina.pribramska@savs.cz)
- PhDr. Ivana Forejtar (ext.ivana.forejtar@savs.cz), externí pracovník.

Školní psycholožka:

- PhDr. Ingrid Matoušková, PhD. (ingrid.matouskova@savs.cz).

Speciální pedagožka:

- Mgr. Martinou Večeřová, smluvní externí pracovník.

V případě potřeby bude se speciální pedagožkou schůzka zprostředkována v nejkratším možném termínu.

S kým spolupracujeme?

Spolupracujeme s Asociací poskytovatelů služeb studentům se specifickými potřebami na VŠ (AP3SP). Tato asociace sdružuje státní vysoké školy.

ŠAVŠ bude zapsána od 1. 1. 2025 jako první soukromá vysoká škola a bude moci využívat benefity tohoto sdružení.

Kdy probíhají konzultace?

V případě zájmu o konzultaci předem kontaktujte **Mgr. Pavlínu Příbramskou na e-mail: (pavlina.pribramska@savs.cz)** nebo **PhDr. Ivana Forejtar na e-mail: (ext.ivana.forejtar@savs.cz).**

- Konzultace pro studenty probíhají v úterý a ve čtvrtek odpoledne, **vždy po předchozí domluvě.**
- Konzultace pro akademické i neakademické pracovníky vždy po **předchozí domluvě.**

Schůzky budou probíhat v sídle Škoda Auto Vysoké školy v Mladé Boleslavi **v místnosti č. A227.**

Jak poradenské centrum funguje?

Nejprve si ověříme oprávněnost nároků na požadovanou modifikaci studia. Většinou student se specifickou potřebou již má z odborného centra (PPP, SPC, v některých případech i od odborného lékaře) uznatelný doklad prokazující jeho zdravotní znevýhodnění nebo postižení nebo bude ve spolupráci se supervizí provedena funkční diagnostika. **Následně budou studentovi „schváleny“ modifikace výuky a modifikace u testování (zkoušek). Akademický pracovník bude mít k dispozici individuální podporu ze strany týmu SVP a veškeré potřebné informace, jak se studentem při výuce pracovat, jaké modifikované studijní**

materiály poskytnout, jak přizpůsobit testování studenta apod. Tato podpora mu bude poskytnuta na začátku semestru.

Pokud nás student kontaktuje před přijímacím řízením, poskytneme mu ve spolupráci s garantem specializace či programu a s ohledem na specifické potřeby uchazeče také poradenství ohledně vhodnosti studijních programů a specializací nabízených ŠAVŠ. Lze také modifikovat dle kritérií přijímacího řízení. Je tedy na prvním místě potřeba při vyplňování elektronické přihlášky ke studiu na ŠAVŠ vyplnit sekci určenou pro uchazeče se specifickými potřebami.

Vymezení samotných kritérií pro úpravu podmínek při a studiu vychází ze zařazení do jedné/více kategorií dle dopadů zdravotního postižení či znevýhodnění a/nebo výsledků funkční diagnostiky. Není tedy rozhodující diagnóza, ale její skutečný dopad na pracovní a komunikační postupy, které je třeba během celého studia volit a zohledňovat. O konkrétní diagnóze nebude pedagog informován, informaci o SVP studenta obdrží e-mailem od pracovníků týmu SVP (viz výše) a/nebo bude upozorněn v systému AIS.

Co poradenské centrum nabízí?

1. Akademickým (pedagogickým) pracovníkům

- Mechanismy podpory pro modifikace výuky a zkoušek
- Informační a edukační služby
- Individuální podpora

Mechanismy podpory pro modifikace výuky a zkoušek

- ✓ Podrobně popsáno v kapitole Skupiny studentů se specifickými potřebami.

Informační a edukační služby

- ✓ Vzdělávání v oblasti SVP formou workshopu s prostorem pro dotazy 1x ročně (05/2024 Workshop pro zaměstnance ŠAVŠ – 2x přednáška speciální pedagožky)
- ✓ Vzdělávání formou školení s dobrovolnou účastí (09/2024 Práce s klientem v akutní krizi)
- ✓ Poskytování aktualizovaných informací na webu ŠAVŠ
- ✓ Poskytování podpory v Poradenském centru ŠAVŠ
- ✓ Příručka pro pedagogické pracovníky ŠAVŠ

Individuální podpora

- ✓ Předání informací o potřebách studenta se SVP
- ✓ V případě potřeby zajištění vyhrazené tiché a bezpečné místnosti
- ✓ Zajištění vhodných úprav studijních materiálů
- ✓ Individuální konzultace v průběhu semestru pro podporu výuky studenta se SVP v rámci činnosti Poradenského centra ŠAVŠ
- ✓ Možnosti spolupráce a konzultace se supervizorem – speciálním pedagogem

1. Studentům

- Modifikaci studijních podmínek a testů, nenabízíme úlevy
- Modifikaci studijního prostředí
- Informační a poradenské služby

Modifikace studijních podmínek a studijního prostředí

Mezi nejvýznamnější mechanismy podpory patří:

- individuální studijní plán
- individuální výuka
- osobní asistence při studiu i při testování
- efektivní komunikace mezi pedagogickými pracovníky, studentem, metodikem SVP
- kontrola modifikace studia metodikem SVP
- **modifikace** výukových a studijních materiálů do „přístupné“ podoby
- **modifikace** způsobu testování v průběhu semestru i zkouškovém období, případně státní zkoušky
- možnost využívání technologických a kompenzačních pomůcek při studiu, přímé výuce i testování
- možnost zvukových/psaných záznamů z výuky
- tlumočnické služby a knihovnické služby
- přizpůsobení prostor výuky (bezbariérovost, bezpečné a tiché prostředí apod.)

Informační a poradenské služby

Tyto aktivity jsou nedílnou součástí systému podpory a pomoci poskytované studentům (příp. uchazečům o studium na ŠAVŠ) se SVP. Zahrnují informace a poradenství v oblastech:

- obecné poradenství (informace o ŠAVŠ, orientace v systému podpory SVP na ŠAVŠ, konzultace vhodnosti programu či specializace ve spolupráci s garantem)
- studijní poradenství a podpora (individuální práce se studentem v řešení konkrétních studijních záležitostí)
- speciálně-pedagogické poradenství pro studenty ŠAVŠ s prokázanou SVP ve spolupráci s odborníkem (Mgr. Martinou Večeřovou)
- psychologické poradenství poskytuje studentům ŠAVŠ školní psycholog (PhDr. Ingrid Matoušková, PhD.), jedná se např. o psychosociální obtíže studenta, jako jsou komunikační problémy, krizové stavy, diskriminace atd.

Skupiny studentů se specifickými potřebami

Níže přehled kategorií studentů se SVP:

1. Studenti se zrakovým postižením (A)

Studenti se zrakovým handicapem se dělí dle míry postižení na uživatele zraku a uživatele hmatu/hlasu. Obě skupiny vyžadují jiný přístup a jiné kompenzační pomůcky. Do této kategorie však nespádají ti studenti, kteří nosí běžné dioptrické brýle nebo používají kontaktní čočky, které jim zcela kompenzují zrakovou vadu. Studenti s postižením zraku většinou potřebují navýšení časové dotace na zkoušky, zpřístupnění a adaptaci studijní literatury (např. zvětšení písma či nastavení barvy na pozadí), osobní a studijní asistenci i prostorovou orientaci. Povinnosti studentů s tímto postižením jsou však stejné jako u studentů bez postižení. V této souvislosti je třeba zohlednit vyšší míru unavitelnosti uživatelů kompenzačních pomůcek.

2. Studenti se sluchovým postižením (B)

Studenti se sluchovým handicapem se dělí dle míry postižení na uživatele mluveného a znakového jazyka. Obě skupiny vyžadují jiný přístup a jiné kompenzační pomůcky.

3. Studenti s pohybovým postižením (C)

Může se jednat o studenty s omezenou schopností samostatného pohybu, ale i samostatně se pohybující za pomoci kompenzačních pomůcek, studenty se ztrátou nebo nedovyvinutím končetiny. Studenti s pohybovým postižením se dělí podle míry tělesného handicapu na pohybově postižené s postižením horních končetin a pohybově postižené s postižením dolních končetin. Někdy bývá pohybové postižení spojeno s potížemi ve verbální komunikaci (v důsledku jiné nemoci, nejčastěji mozkové obrny).

Opatření a modifikace:

Obě skupiny vyžadují jiný přístup a jiné kompenzační pomůcky. Postižení dolních končetin pak v mnohých případech i bezbariérový přístup. V učebnách je třeba zajistit bezbariérový pohyb mezi lavicemi (pro studenta na vozíčku i pro studenta s jinou kompenzační pomůckou pro podporu pohybového aparátu). V případě výskytu problému s prostorem/úpravou prostoru učebny se obraťte ihned na začátku semestru na tým SVP.

Postižení horních končetin je spojeno s omezením motoriky ruky/rukou. V tomto případě bude student s největší pravděpodobností potřebovat používat kompenzační pomůcky (diktafony, mobilní telefon apod.), je ale možné, že student nebude schopen ovládat pomůcky sám, v tom případě bude potřebovat asistenci jiné osoby (asistenta). V tomto případě potřebuje kromě kompenzačních pomůcek i delší časovou dotaci (až o 100 %) na vypracování samostatných úkolů, povinných prací a testů. Je vhodné modifikovat písemné testy na ústní nebo využít asistenta. V případě, že je pohybové postižení kombinované s verbálním projevem, tedy omezením komunikace, bude pro studenta artikulace obtížná a pro komunikaci se studentem budeme potřebovat i mnohonásobně více času a především tolerance.

- Tvorba rozvrhu dle (i časových) možností studenta a s ohledem na bezbariérovost – student je limitován pohybovým handicapem, omezením asistenta, složitou dopravou apod. Již při tvorbě rozvrhu volit vhodnou učebnu.
- Konzultace – on-line formou.

- Týmová práce – pedagog vhodně zvolí tým (skupinu studentů), k němuž handicapovaného studenta přiřadí.
- Přednášky a prezentace – v případě postižení horních končetin umožnit nahrávání přednášek pouze pro svoji potřebu, umožnit focení prezentací a poznámek pro vlastní potřebu. V případě nutnosti asistenta, umožnění využívat modifikace asistentovi. Dále studentovi pro jeho potřebu poskytovat individuálně studijní materiály – prezentace, grafy, návrhy na nosiči či v papírové podobě.
- Testování – psaní průběžných testů a zápočtových/závěrečných testů s navýšenou časovou dotací a v bezbariérové vyhrazené tiché a bezpečné místnosti, kde tým SVP pomůže zajistit dozor (je třeba domluvit 2 týdny předem). V případě kombinovaného postižení s verbální komunikací nahradit veřejné prezentování individuální osobní konzultací.

Co nedělat:

Při komunikaci s vozíčkářem komunikujte přímo se studentem, nevedte komunikaci s jeho případným asistentem (doprovodnou osobou). Fyzické postižení nemá na komunikaci vliv. Doporučuje se komunikovat vsedě, se sedícím se lépe udržuje tímto způsobem oční kontakt, což je velmi důležité. Nehovořit se studentem o jeho poruše či modifikacích výuky před ostatními studenty.

4. Studenti se specifickými poruchami učení (D)

Studenti, kterým dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie, dyspraxie, případně často souběžně se vyskytující poruchy pozornosti, objektivně zabraňuje standardním způsobem plnit své studijní povinnosti.

Jedná se o nejpočetnější skupinu studentů se SVP. Důvodem SPU je vrozená dysfunkce části mozku. SPU postihuje studenty s průměrným i nadprůměrným intelektem. Proto s pomocí vhodných modifikací je i s touto poruchou možné plnit povinnosti studenta na VŠ. Studenti SPU si své potíže uvědomují. Často se vyskytují u těchto studentů i obtíže s komunikačními schopnostmi v oblasti koordinace projevu a veřejného vystupování. Také se u nich vyskytuje specifická chybovost. Tito studenti jsou často rozptylováni prostředím učebny a kolektivu, a aby se mohli soustředit, potřebují nerušící prostředí.

Opatření a modifikace:

- Přednášky a prezentace – studentovi pro jeho potřebu poskytovat individuálně studijní materiály – prezentace, grafy, návrhy na nosiči či v papírové podobě, protože některým studentům činí potíže koordinace vlastních poznámek.
- Veřejné vystupování – pomoc s vystoupením a prezentováním na veřejnosti (podpora a pozitivní zpětná vazba během vystoupení, popř. vhodně pokládané otázky pro podporu plynulosti projevu apod.)
- Testování – student by měl dostat delší časovou dotaci (25 % standardně a až 100 % u složitějších předmětů a cizích jazyků) na plnění hodnocených úkolů ve výuce a na psaní průběžných i zápočtových/závěrečných testů (v případě časové dotace na přípravu k testu i navýšení této dotace).
Psaní průběžných testů a zápočtových/závěrečných testů s navýšenou časovou dotací a ve vyhrazené tiché a bezpečné místnosti, kde tým SVP pomůže zajistit dozor (je třeba domluvit 2 týdny předem).
Při psaní testů zohledňovat nečitelnost – při testech ověřovat testované znalosti verbálně (ideálně osobní konzultací) nebo využít možnost psaní na PC.

V případě vyskytující se specifické chybovosti při psaní (i na PC) je doporučeno ji tolerovat a studenta na chyby diskrétně upozorňovat. Znalost je možné ověřit osobní konzultací.

Co nedělat:

Nehovořit se studentem o jeho poruše či modifikacích výuky před ostatními studenty.

5. Studenti s poruchou autistického spektra vč. AS (E)

Studenti, kterým neuro-vývojová porucha objektivně zabraňuje standardním způsobem plnit své studijní povinnosti.

Studenti s PAS se potýkají často s problémy v komunikaci a nepochopením, jsou slabší v navazování sociálních kontaktů. Studenti s AS mohou být výjimečně inteligentní. Není ale pro ně snadné pracovat v kolektivu.

Opatření a modifikace:

- Veřejné vystupování a prezentování – tolerance nestandardního způsobu komunikace.
- Testování – student by měl dostat delší časovou dotaci (25 % až 50 % dle náročnosti testu). Psaní průběžných testů a zápočtových/závěrečných testů s navýšenou časovou dotací a ve vyhrazené tiché a bezpečné místnosti, kde tým SVP pomůže zajistit dozor (je třeba domluvit 2 týdny předem).
Při ústním zkoušení studenta zařadit na první místo(a).
- Docházka – ve výuce předmětů, kde je docházka povinná, tolerovat omluvené absence. Lze je například kompenzovat individuálním zadáním samostatné práce.

Co nedělat:

Studenti s PAS si jsou svých problémů v sociálních interakcích vědomi, pokud je to možné, nepožadovat po nich spolupráci v kolektivu (tedy i společné projekty), může to v nich vyvolat fobie a úzkosti.

Doporučena je předchozí konzultace se studentem na individuální schůzce. Tolerovat nestandardní způsob komunikace z důvodu poruchy. Nehovořit se studentem o jeho poruše či modifikacích výuky před ostatními studenty.

6. Studenti s jinými obtížemi (F)

Studenti, kterým psychická porucha nebo jiné obtíže (včetně jazykových, řečových a ostatních komunikačních schopností) či chronické somatické onemocnění objektivně zabraňuje standardním způsobem plnit své studijní povinnosti.

Funkční dopad na studium se projevuje individuálně, od úzkostných stavů přecházejících do depresí až například po schizofrenii.

Opatření a modifikace:

- Veřejné vystupování a prezentování – v případě požadavku studenta umožnit individuální testování a prezentování.
- Testování – psaní průběžných testů a zápočtových/závěrečných testů s navýšenou časovou dotací v případě aktivní fáze nemoci a ve vyhrazené tiché a bezpečné

místnosti, kde tým SVP pomůže zajistit dozor (je třeba domluvit 2 týdny předem). Při ústním zkoušení studenta zařadit na první místo(a).

- Docházka – pokud student nedochází bez omluvy dlouhodobě na výuku nebo neplní studijní povinnosti, informovat tým SVP. V případě ataky onemocnění student někdy není schopen docházet na výuku, plnit své povinnosti a informovat vyučujícího. Ve výuce předmětů, kde je docházka povinná, tolerovat omluvené absence. Lze je například kompenzovat individuálním zadáním samostatné práce.

Co nedělat:

Na život studenta má takováto nemoc destruktivní vliv, je vhodné studentům vytvořit bezpečné a chápající prostředí.

Tolerovat nestandardní chování při výuce, které může být zapříčiněno afektem z důvodu poruchy či nemoci. Nehovořit se studentem o jeho poruše či modifikacích výuky před ostatními studenty.

Seznam zkratek:

AS	Aspergerův syndrom
PAS	porucha autistického spektra
SPU	specifická porucha učení
SVP	speciálně vzdělávací potřeby
ŠAVŠ	Škoda Auto Vysoká škola
VŠ	vysoká škola

Seznam použité literatury:

Alfons. *Poradenské centrum VUT*. [online]. [cit. 03-07-2024]. Dostupný z WWW:

alfons.vutbr.cz/sluzby-centra/zamestnanci-vut/

Informační brožura o středisku Augustin. [online]. [cit. 01-07-2024]. Dostupný z WWW:

<https://www.uhk.cz/cs/univerzita-hradec-kralove/uhk/celouniverzitni-pracoviste/uhk-point/augustin>

Příručka VŠE. *Můj student s handicapem*. [online]. [cit. 02-07-2024]. Dostupný z WWW:

file:///C:/Users/ibeca/Desktop/Autismus/P%C5%99%C3%ADru%C4%8Dka%20V%C5%A0E%20Muj_student_s_handicapem.pdf

Ostravská univerzita. *Studenti se SVP*. [online]. [cit. 03-07-2024]. Dostupný z WWW:

<file:///C:/Users/ibeca/Desktop/Autismus/Ostravsk%C3%A1%20univerzita%20studenti-se-SVP.pdf>